

עין משפט‏^{עין מצוה}

נַטָּא בַּג מִיּוּמֵי פִּי'הּ מֵהַלְכוּת סוּכָה הִלְכָה יֵצֵא סָמָג עֲשִׂין מִג טוֹש"ע אִלּוּמִ סִי' תִּרְכּוּ סַעֲיָף א': פֶּה דֵּה מִיּוּמֵי שֶׁס הִלְכָה כִּז סָמָג שֶׁס טוֹש"ע אִלּוּמִ סִי' תִּרְכּוּ סַעֲיָף א':

רבינו חננאל

מתני' העושה סוכתו תחת האילן כאילו עשאה בתוך הבית ופסולתו. אוקימנא באילן שצלתו מרובה מחמתו מפני שהיא כסוכה תחת הסוכה אבל אם היה שחמתו מרובה מצלתו שאינו חשוב כסוכה וחתך הגוף הנתון ע"ג הסכך כשרה. כיוצא בו הדלה עליה את הגפן ואת הדלעת ואת הקיסוס וסיכך על גבו פסולה דמצטרף סכך פסול זה הגפן והדלעת והקיסוס בהדי סכך כשר לפיכך פסולה אם קצצן כשרה ואפילו לכתחלה ולא גזרינן היכא דקצצן אטו דלא קצצן. סוכה ע"ג סוכה כו'. ת"ר בסכות תשבו בסכת חסר כתיב דמשמע סוכה אחת ולא שתיים מיכן אמרו ולא בסוכה (שע"ג) [שתחת] סוכה ולא בסוכה שתחת האילן ולא בסוכה (שבתוך האילן) שבתוך הבית. א"ר ירמיה פעמים ששתיהן כשרות פעמים ששתיהן פסולות פעמים שהתחתונה כשרה והעליונה (כשרה) [פסולה] פעמים שהעליונה כשרה והתחתונה פסולה וכולן

ט:

סוכה

פרק ראשון

סוכה

מתני' **כ**אִילָנוֹ עֲשָׂאָה בַּתּוֹךְ הַבַּיִת. וּפְסוּלָהּ כְּדַמְנִיָּא צְרִימָתָא צִגְמִי: הַתַּחְתּוֹנָה פְּסוּלָהּ. לִשְׁנֵי סַכְכִּין יֵשׁ לָהּ וּקְרָא פְּסִיל סוּכָה תַּחַת סוּכָה כְּדִלְקֻמֶּן: **א**ם אֵין דִּיּוּרִין. צִגְמָנָא מִפְּרֶשׁ לָהּ: **ג**בִּי' לָמַד לִי לַמַּתְנִי **כ**אִילָנוֹ עֲשָׂאָה בַּתּוֹךְ הַבַּיִת. מֵהֵוֵא קְרָא דִּנְפַקָא לָן^[a] תּוֹךְ הַצִּית נִפְקָא לָן תַּחַת הָאֵילָן וּלְמָהּ לִי לְמִיתְּלִי הָאִי צִהֲלִיךְ: הָא קָא מִצְטָרֵף סַכֵּךְ פְּסוּלֵי.

מחוצר סכך פסול הוא דכתיב (דברים טו) צאספך מגרנך ומייקנך ממה שאתה מאסף מגרנך עשה סוכתך^[a] צפסולת גורן כגון קשין וצפסולת יקצ כגון אשכולות ריקניות וחמורות אלמא תלוש צעינן ומהני כל האילן ללל הסכך להשלים ללמה של סוכה: בשחבטין. השפיל ענפיו למטה מעורבין^[b] עם סכך כשר ואין נראין צעין וסכך כשר רצה עליו ומצטלה דמדאורייתא כל מיילי צטל צרובא כדתנן צמתני' (לקמן דף יא.) אס היה סיכוך מרובה מהן כשרה: מאי לַמַּיִמְרָא. למא ליה לרצא למימר כשרה ולמתניתין למא ליה למימר כאילו עשאה בתוך הצית לצאמועינן דלא פסול אלא דומיא דצית האי לאו תחת שני סככים הוא^[c] דכיון דחמתו מרובה דענפיו מועטין וסכך כשר רצה עליו מהיכא תיתי למיפסל לאו משום שני סככים איכא דהא חד סככה הוא ולאו משום מחוצר איכא דהא צטל ליה צרובא. שמע מינה מהכא שמסככין על קני הגג שקורין לט"ש אע"פ שסמוכות זו לזו צפחות מג' כיון שחמתן מרובה מללתן ואומר רצי דזהו השיעור כשהקנים והאזיר שצנייהן צטוה כדאמרינן (לקמן דף כג:) כווצא מלעיל (רש"ש מנחם משיב נפש): [ד' עיין לקמן יא ע"א ד"ה קיסוס איתא איר"א:

והמפרש חצטה שצהש"ס לשון השפלה וטטל אחת מציתתים. וכל לשון חצטה שצהש"ס לשון השפלה והמפרש חצטה תלישה או שליפה טועה דאי מחוצר הוא מאי אהני ואי תלוש הוא הא קתני או קלָנָן מכלל דרישא מחוצרים ועוד אי תלוש הוא ללמה מרובה מחמתה אמאי לא הלא נפלו על הסכך וגצי הדלה עליה אמאי צעי סיכוך הרצה מהן: אטו היכא דלא חבטין. דאיכא משום מחוצר דמצטרף סכך פסול לכשר דאינו מעורב צנייהם ולחודיה קאי ולא צטיל: הדלָה. הריס ופשט עליה כעין דלית שקורין טרייל"א: קיסום. עשצ המתפשט מאד ושרשיו כאילן ועיקרו כאילן וקורין לו אידר"א^[a] ומתפשט ועולה על החומות: פסולָה. משום מחוצר: היכי דמי. סיכוך הרצה מהן דמכשיר ליה צציטול אי דלא חצטן דלא צטיל אמאי כשרה: הא קמציטרף. ונמצא מסכך צמחוצר ואף על פי שהוא רחוק ומוזדל מרצה הוא את הלל וזריך להיות ללמה מרובה מחמתה לצד מזה: אלא דחבטין. דצטיל אגצ כשר והוא ליה כוליה כשר: דייעבד. דקתני דלה: ה"ג שתיהן כשירות היכי דמי כגון שהתחתונה חמתה מרובה מצלתה ועליונה צלתה מרובה מחמתה וקיימא עליונה בתוך עשרים שתיהן פסולות ה"ד כגון דתרווייהו צלתן מרובה מחמתן וקיימא עליונה לַמַּעֲלָה מֵב' תַּחְתּוֹנָה כְּשֶׁרָה וְעַלְיוֹנָה פְּסוּלָהּ הִיכִי

כעין דלית שקורין טרייל"א: קיסום. עשצ המתפשט מאד ושרשיו כאילן ועיקרו כאילן וקורין לו אידר"א^[a] ומתפשט ועולה על החומות: פסולָה. משום מחוצר: היכי דמי. סיכוך הרצה מהן דמכשיר ליה צציטול אי דלא חצטן דלא צטיל אמאי כשרה: הא קמציטרף. ונמצא מסכך צמחוצר ואף על פי שהוא רחוק ומוזדל מרצה הוא את הלל וזריך להיות ללמה מרובה מחמתה לצד מזה: אלא דחבטין. דצטיל אגצ כשר והוא ליה כוליה כשר: דייעבד. דקתני דלה: ה"ג שתיהן כשירות היכי דמי כגון שהתחתונה חמתה מרובה מצלתה ועליונה צלתה מרובה מחמתה וקיימא עליונה בתוך עשרים שתיהן פסולות ה"ד כגון דתרווייהו צלתן מרובה מחמתן וקיימא עליונה לַמַּעֲלָה מֵב' תַּחְתּוֹנָה כְּשֶׁרָה וְעַלְיוֹנָה פְּסוּלָהּ הִיכִי

כעין דלית שקורין טרייל"א: קיסום. עשצ המתפשט מאד ושרשיו כאילן ועיקרו כאילן וקורין לו אידר"א^[a] ומתפשט ועולה על החומות: פסולָה. משום מחוצר: היכי דמי. סיכוך הרצה מהן דמכשיר ליה צציטול אי דלא חצטן דלא צטיל אמאי כשרה: הא קמציטרף. ונמצא מסכך צמחוצר ואף על פי שהוא רחוק ומוזדל מרצה הוא את הלל וזריך להיות ללמה מרובה מחמתה לצד מזה: אלא דחבטין. דצטיל אגצ כשר והוא ליה כוליה כשר: דייעבד. דקתני דלה: ה"ג שתיהן כשירות היכי דמי כגון שהתחתונה חמתה מרובה מצלתה ועליונה צלתה מרובה מחמתה וקיימא עליונה בתוך עשרים שתיהן פסולות ה"ד כגון דתרווייהו צלתן מרובה מחמתן וקיימא עליונה לַמַּעֲלָה מֵב' תַּחְתּוֹנָה כְּשֶׁרָה וְעַלְיוֹנָה פְּסוּלָהּ הִיכִי

כעין דלית שקורין טרייל"א: קיסום. עשצ המתפשט מאד ושרשיו כאילן ועיקרו כאילן וקורין לו אידר"א^[a] ומתפשט ועולה על החומות: פסולָה. משום מחוצר: היכי דמי. סיכוך הרצה מהן דמכשיר ליה צציטול אי דלא חצטן דלא צטיל אמאי כשרה: הא קמציטרף. ונמצא מסכך צמחוצר ואף על פי שהוא רחוק ומוזדל מרצה הוא את הלל וזריך להיות ללמה מרובה מחמתה לצד מזה: אלא דחבטין. דצטיל אגצ כשר והוא ליה כוליה כשר: דייעבד. דקתני דלה: ה"ג שתיהן כשירות היכי דמי כגון שהתחתונה חמתה מרובה מצלתה ועליונה צלתה מרובה מחמתה וקיימא עליונה בתוך עשרים שתיהן פסולות ה"ד כגון דתרווייהו צלתן מרובה מחמתן וקיימא עליונה לַמַּעֲלָה מֵב' תַּחְתּוֹנָה כְּשֶׁרָה וְעַלְיוֹנָה פְּסוּלָהּ הִיכִי

אמר

מסורת הש"ס‏^{עם הוספות}

(א) לקמן דף יא. (ב) והוא מבסוכות תשבו לקמן בעמוד זה (מנחת יהודה), (ג) לקמן יב. (ד) ד"ה הוציין. (ה) בד"ה ורבי שמעון. (ו) בד"ה הא.

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה הא קא מצטרף וכו' דהאי למודיה קאי והאי לחודיה קאי ולא אמרינן:

תורה אור השלם

(א) בפסכת תשבו שבועת ימים כל האזרח בישראל יושבו בפסכת: [ויקרא כב, כב]

ליקוטי רש"י

קיסום. איר"א צלע"ז והוא גדלה כגפן. פסולָה. שאין מסככין צמחוצר, דאמר מר (דף יב.) צאספך מגרנך ומייקנך צפסולת גורן ויקצ הכחוצ מדגרי. הרבבה מזה. ומצטלן צרוב. או שקצצין. אף לאחר שסככה צהן ולא אמרינן מחילת עשייתה צפסול ופסולה [לקמן יא.].

הגהות וצייונים

[א] [צ"ל בסכת] (גליון): [ב] צ"ל **וערבין** (כ"ה בר"ן): [ג] תיבות "האי לאו תחת שני סככים הוא" נמחק רצ"ל אלא דומיא דבית דביון (רש"ש מנחם משיב נפש): [ד' עיין לקמן יא ע"א ד"ה קיסוס איתא איר"א:

לעזי רש"י

לַמַּיִמְרָא. פירוש דפי עץ ארוכים וקלרים (רש"י יומא דף טז ע"א ד"ה לפנים ממנו סורג). פירוש נקרים ארוכים וקלרים (רש"י מ"ב א, ב). טרייל"א. פירוש דלית, גפן מודלית (רש"י ב"מ דף קטו ע"ב ד"ה דלית), גפן שמודלה על הכלונסות (רש"י חולין דף ד ע"ב ד"ה גפן ועיין רש"י כחוצות דף קיא ע"ב ד"ה דלית ורש"י כח"י מנחות דף פו ע"ב ד"ה מן הדליות ורש"י יחזקאל לא יו), אידר"א. פירוש סיב שגדל סביב הדקל ונכרך סביבו כלולגי גפנים (רש"י לקמן דף לו ע"ב ד"ה צציט), מין נטע הנסבך צענים ונכול ועלהו לא יכול צחורף (מוסף הערוך ערך קסוס).

הא קא מצטרף סכך פסול בהדי סכך כשר. לפי שהאילן מחוצר וצעינן דצר תלוש דומיא דפסולת גורן ויקצ ואס הסוכה שתחת האילן מסוככת כראוי שללמה מרובה מחמתה לאו מיסתצר שמיפסל משום צירוף סכך פסול כיון דכי שקלת ליה לפסול אכתי

מרובה אלא מחמת הפסול איירי והא דלא משני כגון דצלחו פסול ללמה מרובה משום דא"כ מאי למימרא דהשתא נמי דמשני צשחצטן קא פריך מאי למימרא ותדע דגצי מקרה סוכתו צשפודין או צארוכות המטה מכשירין לקמן (דף טו.) צשיס ריוח צנייהן כמותן ואע"ג דלא מהני צהו חצטה לצטל צרוב כיון דמינכרין ולא מיערבן דהאי לחודיה קאי (ה) ולא אמרי' דתפסול משום מצטרף סכך פסול דכיון דכי שקלת ליה סגי צכשר ועוד אמרינן לעיל (דף ז.) היתה גצוהה מעשרים והוצין יורדין לתוך עשרים אס ללחס מרובה מחמתס כשרה והא דאמרינן צסמוך תחתונה כשרה ועליונה פסולה כגון שהתחתונה ללמה מרובה מחמתה והעליונה חמתה מרובה מללמה וקיימי תרוייהו צתוך עשרים דמשמע הא קיימא עליונה למעלה מעשרים תחתונה נמי פסולה משום דמצטרף סכך פסול צהדי סכך כשר התס מיירי כשאין התחתונה ללמה מרובה אלא מחמת עליונה וכי האי גוונא הוה מצי לאשכוחי שתיהן פסולות אי קיימא עליונה למעלה מעשרים אלא דמשכת לה שפיר וא"ת כיון דאין תחתונה ללמה מרובה אלא מחמת עליונה אמאי כשרה הא לקמן צריש הישן (דף כג.) אמרינן סוכה המדוצללת כשרה ומפרש שמואל צגמרא קנה עולה קנה יורד וקאמר אצי לא שנו אלא שאין צין זה לזה שלשה אצל יש צין זה לזה ג' פסולה וי"ל דהא אמר רצא התס דאפילו יש צין זה לזה שלשה אס יש צגוג טפח אמרינן חצוט רמי ורצינו תס מפרש דלמעלה מעשרים לא חשיב סכך פסול מאחר שאין הפסול אלא מחמת גוצה שקשה לו הא דקאמרינן תחתונה כשרה ועליונה פסולה אינטריך ליה מהו דתימא נצטרף סכך פסול צהדי סכך דקיימא עליונה צתוך כ' מהו דתימא

ניגור למיפסל תחתונה משום דוימנין דקיימא עליונה למעלה מעשרים דלא מסיק אדעתיה למיחס אלתחתונה משום צירוף פסול עם כשר ומדחזי לעליון כי חמתו מרובה סצר כמאן דליתיה דמי ולא פסיל לתחתונה קא משמע לן דלא גזרינן הא אטו הא ודוחק הוא זה ועוד דמהאי טעמא הוה מצי למימר שתיהן כשרות אנטריך ליה וגרים ר"ת תחתונה כשרה והעליונה פסולה היכי דמי כגון דעליונה חמתה מרובה מללמה ותחתונה ללמה מרובה מחמתה וקיימא תחתונה צתוך כ' כלומר אצל העליונה לא חיישינן צכל ענין דקיימא ואפילו למעלה מעשרים לא מיפסלא התחתונה צהכי והיינו דקאמר הש"ס מהו דתימא ליצטרף סכך פסול צהדי סכך כשר כלומר שיחסצ סכך פסול מחמת דקיימא העליונה למעלה מעשרים קמ"ל דכי האי גוונא לא חשיב סכך פסול וצריש עירוצין (דף ג. וסו) משמע קלַת כפירוש ר"ת גצי מקלַת סכך צתוך כ' ומקלַת למעלה מעשרים אף על גצ דאי שקלת לההיא יהא חמתה מרובה מללמה משמע התס דכשרה משום דעכשוי הויא לה ללמה מרובה מחמתה ומיהו גצי הוצין יורדין פירשנו לעיל^[a] דאפילו חשיב סכך פסול כשרה דמיירי כשללמה מרובה מחמתה מה שצתוך עשרים והא דקאמרינן (סו) אי קלשת לה ויהא חמתה מרובה מללמה היינו לפי שלא יכול להתקיים הסכך שצתוך עשרים דמחמת קלישותו יצא הרוח ויפזר או יפול: **בסכת**. ואפילו למאן דאמר יש אס למקרא מודה דלא לחס נכתב המסורת כדפרישית לעיל (דף ו: ^[b]): **תחתונה כשרה**. כצר פירשתי לעיל^[c]: